

DOI 10.31558/2519-2949.2022.4.15

УДК 327:327.7

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6117-0263>

Поведа О. П., Національний авіаційний університет

РУМУНІЯ ЯК СУБРЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОВАЙДЕР БЕЗПЕКИ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Поточний стан європейської безпеки виводить на перший план низку класичних для міжнародних відносин понять та їх характеристик, зокрема таких як військово-політичний потенціал держави, регіональний баланс сил міждержавних союзів, питання про гарантів та гарантії регіональної безпеки. У цьому відношенні основним геополітичним ареалом воєнних загроз європейській безпеці сьогодні виступає субрегіон Східної Європи або Чорноморський регіон, а головним суб'єктом проектування таких загроз – Російська Федерація. Виходячи з окресленої у загальному вигляді проблеми, метою пропонованої статті є вивчення поточного військово-дипломатичного потенціалу Румунії з огляду на доведення автором відповідності останньої статусу постачальника безпеки у субрегіоні Східної Європи чи безпосередньо в Чорноморському регіоні. Автор спирається на неореалістичну парадигму трактування зовнішньої і безпекової політики держави, позначаючи останню в концептуальному плані саме як «постачальника» або «провайдера безпеки». У методичному плані наукова розвідка ґрунтується на структурно-функціональному підході, відповідно до якого увага автора приділяється формалізованим (НАТО і ЄС) структурам багатостороннього співробітництва у галузі регіональної безпеки, а також якості забезпечення окремо виділених функцій держави (Румунії) як безпосереднього провайдера безпеки. Автор доводить відповідність Румунії статусу держави, що є провайдером безпеки у регіоні Східної Європи чи безпосередньо Чорноморському регіоні. У практичному плані Румунія задіяна в усіх без виключення умовних функціональних проєкціях, що спрямованні на забезпечення регіональної безпеки як у військовому, так і у цивільному вимірах. Серед них особливо успішними наразі потрібно виділяти напрям військової дипломатії, а також спроможність держави до розгортання оперативних сил реагування, повноцінну участь у військових та цивільних місіях за кордоном.

Ключові слова: Румунія, регіональна безпека, Східна Європа, Чорноморський регіон, військова дипломатія, ЄС, НАТО.

Упродовж останніх дев'яти років агресивна війна Російської Федерації проти України засвідчила про остаточний крах європейського порядку безпеки, який був сформований на початку 1990-х років. Незважаючи на поширені у політичних та наукових колах твердження про неможливість повторення масштабних воєнних дій і злочинів в Європі часів минулого століття та наголосах на нетрадиційних загрозах, як-то економічних чи екологічних, саме питання воєнної безпеки на європейському континенті знову починає набувати найбільшої гостроти і значення. Поточний стан воєнної безпеки вкотре виводить на перший план низку класичних для міжнародних відносин понять та їх характеристик, зокрема таких, як військово-політичний потенціал держави, регіональний баланс сил міждержавних союзів, питання про гарантів та гарантії регіональної безпеки. У цьому відношенні основним геополітичним ареалом воєнних загроз європейській безпеці сьогодні виступає саме субрегіон Східної Європи або Чорноморський регіон, а головним суб'єктом проектування таких загроз – Російська Федерація.

Виходячи з окресленої у загальному вигляді проблеми, метою пропонованої статті є вивчення поточного військово-дипломатичного потенціалу Румунії з огляду на доведення автором відповідності останньої статусу постачальника безпеки у субрегіоні Східної Європи чи безпосередньо в Чорноморському регіоні.

Звертаючись до сучасних досліджень, що присвячені зовнішній політиці та дипломатії Румунії в рамках поточних процесів європейської інтеграції та співробітництва, можна відзначити, що її регіональна політика безпеки здобула неоднозначні академічні оцінки і висновки. Зокрема, румунські науковці Оларіу К. та Гіба Д. [1] зазначають, що ефективність безпекової політики Румунії та її відповіді як на класичні, так і гібридні сучасні загрози і ризики багато чому залежить

від синергетичних зусиль і дій в межах безпекової тріади «НАТО – ЄС – США». Згідно з висновками американської дослідниці О. Кіріак [2] саме румунська стратегічна парадигма створює сприятливе середовище для взаємодоповнюваності та поглиблення співпраці між НАТО та ЄС. У свою чергу, український науковець І. Максименко [3] досліджуючи проблеми безпеки, контролю над озброєннями та стратегічної стабільності в Європі, відзначає, що агресивні дії Росії в Чорноморському регіоні посилюють відчуття незахищеності та непередбачуваності в Румунії, змушуючи останню докладати зусиль для посилення обороноздатності та спроможності стримування східного флангу НАТО.

Різноманітність наведених вище оцінок закономірно актуалізує питання про відповідність Румунії умовному статусу «опірної» держави-члена НАТО на її східному фланзі оборони в поточних умовах як ведення класичної війни в субрегіоні Східної Європи, так і гібридних загроз з боку Російської Федерації на європейському континенті в цілому. Саме у такому *окремо виділеному сегменті загальної проблеми* автор спиратиметься на неореалістичну парадигму трактування зовнішньої і безпекової політики держави, позначаючи останню в концептуальному плані саме як «постачальника» або «провайдера безпеки». У методичному плані наукова розвідка ґрунтуватиметься на структурно-функціональному підході, відповідно до якого увага автора приділятиметься передусім формалізованим (НАТО і ЄС) структурам багатостороннього співробітництва у галузі регіональної безпеки, а також якості забезпечення окремо виділених функцій держави (Румунії) як безпосереднього провайдера безпеки.

Концептуально-теоретичний аспект проблеми

У теоретичному плані, як зазначає А. К. Сінг, терміни «постачальник» або «виробник безпеки», як і «споживач безпеки», вперше з'явилися у контексті вироблення алгоритму практичного розподілу ресурсних тягарів між державами в європейській архітектурі безпеки доби «холодної війни» [4]. За визначенням Кері Лондхерст, поняття «постачальник безпеки» має стосуватися держави, що володіє достатнім військовим потенціалом для того, щоб самостійно, або у тісній взаємодії з іншими державами-союзниками бути спроможною успішно розв'язувати (на свою користь) збройні конфлікти на своїх кордонах або периферії. Для того щоб та чи інша держава відповідала статусу «постачальника безпеки», вона повинна мати повний набір військових і невійськових інструментів для виконання різноманітних завдань з управління кризою. Для того щоб ці якості працювали, потрібні стабільні та передбачувані національні оборонні бюджети, засновані на широкому національному консенсусі для забезпечення безперервності стратегічних пріоритетів. У зв'язку з цим «виробники безпеки» повинні мати можливість зосередити більшу частку своїх витрат на оборону, на наукових дослідженнях і технологічних розробках, мати під рукою сучасні та добре оснащені сили швидкого реагування та розгортання. Відповідно, постачальником безпеки має бути держава з надійною військовою силою, яка готова надавати військові засоби для досягнення спільних інтересів безпеки на регіональному чи навіть на глобальному рівні. Сфера дій, яка очікується від постачальника безпеки, охоплює широкий спектр заходів – від забезпечення всеосяжної парасолькової безпеки згідно з договірними зобов'язаннями в межах військових альянсів до співробітництва у сфері безпеки для отримання загальної колективної вигоди. Навіть без формальних альянсів подібні гарантії безпеки можуть існувати в рамках безпекового співробітництва, що зобов'язує більш спроможну державу діяти як постачальника безпеки для своїх партнерів [5].

У свою чергу, індійська дослідниця Аніт Мукерджі вказує на те, що термін «провайдер безпеки» зазвичай означає посилення взаємної безпеки кількох держав шляхом вирішення загальних проблем безпеки, включаючи і заходи з нейтралізації нетрадиційних загроз, зокрема, таких, як боротьба з транснаціональною злочинністю та реагування на стихійні лиха і катастрофи. Провайдер безпеки має володіти достатнім потенціалом щонайменше у чотирьох ключових видах діяльності, а саме реалізації: 1) розбудови потенціалу; 2) військової дипломатії; 3) військової допомоги; 4) розгортання оперативних сил з надання допомоги чи стабілізації ситуації [6].

Виходячи з окреслених вище ключових параметрів заходів держави-постачальника безпеки, автор трактуватиме останні наступним чином. *Розвиток потенціалу* стосуватиметься різного роду дій з підготовки військових або цивільних сил для потреб національної та регіональної безпеки і оборони. *Військова дипломатія* передбачатиме діяльність у вигляді політичних ініціатив, візитів та переговорів офіційних військових представників задля досягнення конкретних військово-політичних завдань. *Військова допомога* вказуватиме на діяльність із забезпечення, виробництва та постачання військового обладнання. *Розгортання оперативних сил* стосуватиметься дій, що спрямовані на стабілізацію ситуації у зоні конфлікту, ситуації, що виникла внаслідок катастроф або транснаціональних загроз шляхом залучення до військових або цивільних місій.

Розвиток потенціалу

Від самого початку свого членства в Європейському Союзі Румунія є активним учасником його основних структур Спільної політики з безпеки та оборони (СПБО). Серед них: Супутниковий центр ЄС у Торрехоні (Іспанія), Європейський інститут досліджень безпеки в Парижі (Франція) або Європейське оборонне агентство в Брюсселі. Одночасно Бухарест бере участь у кількох програмах розвитку потенціалу: План розвитку потенціалу, Бойові групи ЄС.

У квітні 2021 року за сприяння Ради ЄС у Румунії розпочалася робота із заснування Центру компетенції з кібербезпеки. Нова організація, штаб-квартира якої розташована в Бухаресті, надаватиме підтримку, пов'язану з кібербезпекою, від Horizon Europe і програми Digital Europe. «Європейський промисловий, технологічний і дослідницький центр компетенції в галузі кібербезпеки» (така його повна назва) співпрацюватиме з мережею національних координаційних центрів, що призначені державами-членами. Центр має об'єднати ключові європейські зацікавлені сторони, включаючи бізнес, академічні та дослідницькі організації, асоціації громадянського суспільства, щоб сформувати групу з питань кібербезпеки, а також зміцнити і поширити досвід кібербезпеки в ЄС загалом [7].

Водночас, Румунія максимально сприяє Північноатлантичному альянсу в нарощуванні його оборонної спроможності та присутності у Чорноморському регіоні за допомогою розгортання та роботи (починаючи з літа 2017 року) Південно-східного багатонаціонального дивізійного штабу НАТО (HQ MND-SE) у Бухаресті. У складі багатонаціональної бригади в Крайові румунський 26-й піхотний батальйон «Червоні скорпіони» підтримує стан готовності та забезпечує серію навчань у румунському Національному навчальному центрі Гетіка. Це дозволило Бухаресту і Альянсу в цілому провести гідну підготовку до оперативної сертифікації, коли всі підрозділи НАТО повинні бути оцінені на відповідність широкому спектру критеріїв, включаючи оперативну сумісність на всіх рівнях [8].

Військова дипломатія

Нині Румунія залишається активним учасником військово-дипломатичних діалогів всередині ЄС і відіграє важливу роль у СПБО. Через СПБО ЄС Бухарест посідає провідне місце у миротворчих операціях, запобіганні конфліктам і зміцненні міжнародної безпеки. Румунія незмінно підтримує комплексний підхід ЄС щодо врегулювання кризових ситуацій, який спирається як на цивільні, так і військові засоби і ресурси. Румунія робить внесок у проекти заяв, позицій та демаршів ЄС. Показово, що держава бере участь у всіх робочих групах і структурах Ради ЄС, що є відповідальними за СПБО, оскільки є інтегрованою як у військові, так і цивільні структури ЄС.

Разом із Болгарією та Грецією Румунія активно підтримувала субрегіональний інтеграційний проект ЄС «Чорноморська синергія», який розглядався Бухарестом як додатковий робочий формат з розв'язання заморожених конфліктів у Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії та Нагірному Карабасі. Навіть після 2009 року, коли «Чорноморська синергія» відійшла на задній план через нову ініціативу Східного партнерства, Румунія активізувала свої зусилля, щоб грати роль держави-лідера ЄС у регіоні. Паралельно Бухарест став одним із головних спонсорів Чорноморського форуму неурядових організацій, що спрямований на використання інструментів неофіційної дипломатії в Чорноморському регіоні. При цьому значну увагу було приділено нетрадиційним загрозам так званої «м'якої безпеки», що позначилося підтримкою у 2010 році ініціативи Європейської Комісії «Чорноморське партнерство для навколишнього середовища». Остання була спрямована на захист Чорного моря від забруднення [9].

Активною є і військова дипломатія Румунії в рамках НАТО. Так, під час переговорів на червневому саміті НАТО у Брюсселі 2021 року основним пріоритетом Румунії були жваві дипломатичні спроби виправити наявну нерівність, що проявляється у колективній стратегії стримування та оборони між північними (Польща та країни Балтії) та південними (Румунія та Болгарія) державами-членами НАТО на східному фланзі. Як результат, Румунії вдалося ввести в підсумковий документ саміту НАТО у Брюсселі ряд надзвичайно важливих положень, що стосуються національної безпеки та безпеки на східному фланзі НАТО і ЄС в цілому. По-перше, було зафіксовано чітке розуміння необхідності присутності військ НАТО в Чорноморському регіоні, з огляду на конкретні загрози з боку Росії не лише воєнного, але й невоєнного характеру. Надійна та ефективна оборона і стримування Альянсу на східному фланзі відтак означає його військовий і невійськовий потенціал у боротьбі з будь-якою загрозою в будь-який час.

По-друге, було зафіксовано, що НАТО приділятиме більше уваги питанням підтримки цілісності Молдови, її демократичним реформам та оборонній допомозі. Відповідна декларація Альянсу, що

завдячує саме дипломатичним зусиллям Бухаресту на червневому саміті в Брюсселі, багато у чому стосувалася й поточних загроз і проблем в Грузії та Україні [10, с. 132].

Нарешті, ще одним ключовим результатом, що був досягнутий Румунією в опублікованому наприкінці Саміту заключному документі, стала згадка про важливість відкритого в Бухаресті Євроатлантичного центру стійкості. За допомогою цього Центру Румунія прагне перетворитися на полюс передового досвіду та постачальника експертних знань для держав-членів НАТО та Європейського Союзу, як зауважив з цього приводу президент Клаус Йоганніс [11].

Після вступу в 2004 році до НАТО Румунія почала приділяти більше уваги питанням безпеки в Чорноморському регіоні. Ще у січні 2005 року президент Траян Бесеску проголосив «вісь Вашингтон – Лондон – Бухарест» і стратегію щодо Чорноморського регіону у своїй інавгураційній промові як ключові. Румунія також була організатором Чорноморського форуму у Бухаресті в червні 2006 року. Починаючи з 2007 року, разом з Болгарією та Грецією, Румунія сприяла запровадженню Чорноморської синергії як окремої зовнішньополітичної проєкції ЄС щодо Чорноморського регіону. Проводячи відповідну політику, Бухарест намагався перетворити Чорне море з російсько-турецького на відкрите море, у якому присутність зберігали б також Європейський Союз та НАТО.

У цьому аспекті, разом з тим, досі спостерігається проблемність для Румунії у формуванні неформалізованого трикутника-союзу «Бухарест – Софія – Анкара» оскільки Болгарія та Туреччина мають різні точки зору і ставлення до Румунії в загальному контексті безпеки в Чорному морі та політики щодо Росії. Так, Туреччина хоче утримувати Чорне море закритим, а Румунія воліє, щоб воно було відкритим для США та Європи. Болгарія хоче уникати конфліктів з Росією, частково тому, що відчуває загрозу з боку Туреччини більше, ніж з боку Росії, а частково тому, що чимало пересічних болгар та окремі політичні партії відчувають симпатії до Росії.

Військова допомога

Сьогодні Румунія є присутньою у військовій промислово-технологічній базі ЄС. Разом з тим, така присутність забезпечується лише на рівні залучення до виробництва низькотехнологічного озброєння та продукції, зокрема таких, як стрілецька зброя та боеприпаси до неї, або надання окремих ремонтно-технічних послуг. Як зазначив з цього приводу виконавчий директор румунської Бізнес Асоціації Виробників Військової Техніки (PATROMIL) Віорел Маноле, з 1990 року Румунією фактично не було розроблено жодного великого національного проєкту, що містить передові технології та який здатний забезпечити експорт румунської військової продукції до інших європейських держав [12].

Разом з тим, останнім часом військові та політичні кола Румунії докладають зусиль для створення національної конкурентоспроможної оборонної промисловості на європейському ринку, особливо шляхом укладення угод про співпрацю з відомими європейськими компаніями, такими як Thales у Франції, Rheinmetall у Німеччині або MOWAG у Швеції. Водночас, ведеться робота над залученням румунських державних і приватних компаній до участі в загальноєвропейських військово-промислових проєктах, які мають сприяти зміцненню оборонних можливостей Румунії (наприклад, виробництво броньованих автомобілів PIRANHA ІІС та PIRANHA V) [13, с. 340].

Помітною є військово-промисловою присутністю Румунії в рамках НАТО. Зокрема, одним з ключових показників прихильності до НАТО з боку того чи іншого його члена є обсяги, які держава виділяє на потреби оборони та безпеки. Ще у 2014 році на саміті НАТО у Вельсі серед держав-членів Альянсу було досягнуто консенсусу щодо необхідності витрат 2% від національного ВВП на оборону, але лише США, Греція, Естонія, Велика Британія та Польща виконували це зобов'язання. У 2017 році Румунія стала шостою державою-членом НАТО, яка досягла своїх зобов'язань у розмірі 2% витрат і обіцяє зробити це у наступні 10 років, визнаючи такий внесок як спосіб продемонструвати свою підтримку НАТО.

Провідним суб'єктом у галузі військово-промислового комплексу Румунії сьогодні виступає ROMARM – державний холдинг, що контролює 15 румунських компаній, які виробляють зброю та боеприпаси. За час повномасштабного збройного вторгнення Росії в Україну оборот ROMARM зріс у шість разів порівняно з 131,6 млн лей (28,5 млн долл. США) у 2021 році [14]. З іншого боку, висока вартість електроенергії та застарілі технології призвели до нижчого, ніж очікувалося рівня виробництва військової продукції. Також залишається актуальним питання конкурентоспроможності румунських військово-промислових компаній серед аналогічних компаній держав-членів НАТО.

Розгортання оперативних сил та участь у місіях

Національний внесок Румунії разом із внеском інших держав-членів ЄС, охоплює як цивільні, так і військові операції у межах СПБО. Румунські війська були розгорнуті на Західних Балканах, Близькому Сході, у Грузії, Афганістані та Лівії в рамках як цивільних, так і військових операцій ЄС.

Румунія бере активну участь у багатьох місіях, які проводяться в рамках СПБО на трьох континентах. Це є цивільна місія в Боснії та Герцеговині (EUPM); військова місія в Боснії та Герцеговині (EUFO Althea); інтегрована місія верховенства права в Іраку (EUJUST LEX); Місія верховенства права в Косово (EULEX Kosovo); цивільна місія в Афганістані (EUPOL Afghanistan); моніторингова місія в Грузії (EUMM Georgia); військово-морська місія по боротьбі з піратством в Аденській затоці (EUNAVFOR ATALANTA) [15, с. 224].

Незважаючи на те, що Румунія має відносно невеликий військово-морський флот, (найбільший її військовий корабель – фрегат типу 56), її порт у Констанці регулярно використовується союзними силами як стратегічний центр для початку операцій у Чорному морі та за його межами. Окрім узбережжя, Румунія також має доступ до річки Дунай, найбільшої в Європі та ключової артерії, яка з римських часів використовувалася для транспортування військ і обладнання. Поточне розгортання постійного гарнізону НАТО в Румунії може призвести до збільшення інвестицій у цей коридор мобільності, сприяючи більшій торгівлі та доступу вздовж річки.

Навесні 2022 року в рамках Альянсу було ухвалено рішення стосовно створення чотирьох нових бойових груп оперативного реагування як відповідь на загрозу з боку Російської Федерації на східному фланзі оборонного блоку. Відповідні групи мають бути дислоковані в Словаччині, Угорщині, Болгарії та Румунії. Відзначимо, що такі групи вже діють у трьох країнах Балтії та Польщі з 2017 року як відповідь Альянсу на анексію Росією Криму в 2014 році. Сьогодні формуються чотири нові групи з батальйонами чисельністю від 900 до 1300 чоловік. При цьому показово, що саме у Румунії буде розгорнуто найбільшу за чисельністю групу кількістю у 1150 військових. Для порівняння: у Болгарії – 970 військових, в Угорщині – 900 військових та у Словаччині – 650 відповідно [16].

Висновки

В цілому, розкриті вище напрями військово-політичної активності Румунії в рамках Європейського Союзу та Північноатлантичного Альянсу надають підстави стверджувати про її однозначну відповідність статусу держави, що є провайдером безпеки у регіоні Східної Європи чи безпосередньо Чорноморському регіоні. У практичному плані Румунія сьогодні задіяна в усіх без виключення умовних функціональних проєкціях, що спрямованні на забезпечення державою регіональної безпеки як у військовому, так і у цивільному вимірах. Серед них особливо успішними наразі потрібно виділяти напрям військової дипломатії, а також спроможність держави до розгортання оперативних сил реагування, повноцінну участь у військових та цивільних місіях за кордоном.

З іншого боку, актуальними залишаються й проблемні аспекти, що все ж обмежують державу у її позиціонуванні як субрегіонального провайдера безпеки на східному фланзі ЄС та НАТО. До останніх необхідно відносити умовний сектор з розвитку потенціалу та сектор військової допомоги. Зокрема, проведені наукові розвідки вказують на те, що сектор з розвитку потенціалу обмежується переважно реагуванням Румунії на загрози невоєнного характеру. Водночас сектор військової допомоги продовжує знаходитися у залежності від технологічного відставання держави. Окремі обмеження характерні й для військової дипломатії Румунії, що є помітним у її поточних відносинах з такими регіональними гравцями, як Туреччина і Болгарія. Основним негативним чинником у цьому плані виступає політика Російської Федерації у Чорноморському регіоні. Останнє актуалізує питання про регіональну дипломатію і потенціал Румунії на рівні неформалізованих міждержавних об'єднань і союзів поза межами ЄС і НАТО, що, з іншого боку, є предметом вже подальших наукових розвідок.

Бібліографічний список / References:

1. Olariu C. F., Ghiba D. The Security Dependency of Romania on NATO, EU and USA. *International Scientific Conference "Strategies XXI". "Carol I" National Defence University*, 2018. Vol. 2. С. 150–155.
2. Chiriac O. et al. Black Sea Security: The Romanian Perspective NATO-EU Interoperability, a Division of Labour. *Europolity-Continuity and Change in European Governance*. 2020, Vol. 14., No. 2. P. 131–159.
3. Maksymenko I. Regional Approaches to Strengthening the Eastern Flank of NATO: Case of Poland and Romania. *Arms Control and Europe*. Springer, Cham, 2022. P. 151–162.
4. Abhay Kumar Singh. India as a Net Security Provider in the Indian Ocean Region: The Strategic Approach of a Responsible Stakeholder. *Maritime Governance and South Asia, Jivanta Schottli* (ed.), 2018. P. 63–75.
5. Kerry Longhurst. From Security Consumer to Security Provider – Poland and Transatlantic Security in the Twenty-First Century. *Defence Studies*, 2(2), Taylor & Francis, UK, June 2002, P. 50–62.
6. Anit Mukherjee. India As A net security Provider: concept And Impediments. Policy Brief. RSiS, August 2014. 10 p.

7. Beatrice Stanimirova. Bucharest to host a Cybersecurity Competence Centre. 2021.04.20. URL: <https://www.themayor.eu/en/a/view/bucharest-to-host-a-cybersecurity-competence-centre-7731> (дата звернення: 20.10.2022).
8. Romania's Multi-national Brigade – Bolstering NATO's Tailored Forward Presence. URL: <https://shape.nato.int/news-archive/2018/romaniias-multinational-brigade-bolstering-natos-tailored-forward-presence-> (дата звернення: 21.10.2022).
9. RMFA. Projects for the Black Sea region. 2018. URL: <https://www.mae.ro/en/node/2158>.
10. Nistor R. Romania in the New Security Environment After the 2021 Brussels Summit. *STRATEGIES XXI: The Complex and Dynamic Nature of the Security Environment*. 2021. P. 128–134.
11. NATO 2021. Brussels Summit Communiqué. Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Brussels 14 June 2021. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm.
12. Viorel Manole. Reziliența, achiziții și infrastructura militară, axe de mobilitate. *A PPT Presentation at the International Scientific Conference of Experts SECDEF 19*, organised by the Romanian Reserve Officers Association (AORR) and the Military Technical Academy (ATM) „Ferdinand I”, 7-9 November 2019, Bucharest.
13. Ioniță C. C. The Romanian Defence Industry in the International Arms Sale Market's Competition. *International Scientific Conference Strategies XXI*. 2020. P. 333–345.
14. Romania to Overhaul State Defence Firms to Boost Production-minister. REUTERS. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/romania-overhaul-state-defence-firms-boost-production-minister-2022-10-14/>.
15. Ion Bunescu. The Europeanization of the Foreign and Security Policy of Romania. From the Warsaw Pact to the Three Seas Initiative. *Annals of the „Ovidius” University of Constanța. Political Science Series*. Volume 9 (2020). P. 213–241.
16. Bernd Riegert. NATO alliance works to reinforce its eastern flank. URL: <https://www.dw.com/en/nato-alliance-works-to-reinforce-its-eastern-flank/a-63895815>.

Poveda O. P. Romania as a Sub-Regional Security Provider in Eastern Europe

The current state of European security brings to the fore a number of classic international relations concepts and their characteristics, in particular, such as the military-political potential of the state, the regional balance of forces of interstate alliances, issues of guarantors and guarantees of regional security. In this regard, the sub-region of Eastern Europe or the Black Sea region is the main geopolitical area of military threats to European security today, and the Russian Federation is the main subject of projecting such threats. Based on the generally outlined problem, this article is aimed to study the current military and diplomatic potential of Romania in view of the author's proof of compliance with the latest status of a security provider in the sub-region of Eastern Europe or directly in the Black Sea region. The author relies on the neorealist paradigm of interpretation of the state's foreign and security policy, designating the latter conceptually as a "supplier" or "security provider". Methodologically, scientific intelligence is based on a structural-functional approach, according to which the author's attention is paid to formalized (NATO and EU) structures of multilateral cooperation in the field of regional security, as well as the quality of providing separately allocated functions of the state (Romania) as a direct security provider. The author proves that Romania meets the status of a state that is a security provider in the Eastern European region or directly in the Black Sea region. In practical terms, Romania is involved in all, without exception, conditional functional projections aimed at ensuring regional security in both military and civilian dimensions. Among them, the direction of military diplomacy, as well as the state's ability to deploy operational response forces, full participation in military and civilian missions abroad, should be singled out as particularly successful at the moment.

Key words: Romania, regional security, Eastern Europe, Black Sea region, military diplomacy, EU, NATO.